

PANUN pakinoita

Lönnrot-patsaista

Kertoessani äskettäin Kesälahden Lönnrot-petäjästä, mainitsin myös, että tämän merkkipetäjän lehviä laitettu seppelle laskettiin Helsingin Lönnrot-patsaan juurelle. Tämä paljastuspäivä oli (tai sen ainakin piti olla) lokakuun 18 päivä 1902, siis muutama kuukausi enemmän kuin sata vuotta tämän suurmiehemme syntymän jälkeen. »Seuraavana päivänä täyttyi patsaan ympärystä niistä lukuisista mitä erilaaisimmista seppellesommitelmista, joilla Suomen kansa kaukaisia korpipitäjiä myöten kunnioitti rakastettua Sammatin poikaa.» Näin kirjoittaa tästä tilaisuudesta toimittaja Yrjö Suomalainen v. 1948 ilmeystyessä kuvanveistäjä Emil Wikströmin elämäkerrassa »Visavuoren mestari». Yksi näistä hänen tarkoittamistaan korpipitäjistä oli siis arvattavasti Kesälahti, jossa runonkerääjän muistoa niin harvinaisella pieteetillä on vaalittu.

Muuten ei paljastus tapahtunut juhallisesti ja seppelleenlaskuin, kuten aikaisemmin siteeraamastani SK:sta voisi päätellä, vaan tuntuu menneen hulinaksi koko juttu. Tämäkin ilmenee Suomalaisen kirjasta. Helsingin Lönnrot-patsas, joka siis sijaitsee Suomi-yhtiön rakennuskompleksin »takana», niisanoakseen. Vanhankirkon puistoa vastapäätä Lönnrotinkadun toisella puolen, on kuvanveistäjäimestarin Emil Wikströmin käsialaa. Yhdessä patsaan luojaan kanssa oli sovittu paljastamispäiväksi mainittu lokakuun päivä, josta päivästä alkaen Bobrikov oli antanut luvan pitää patsaan yleisön nähtävänä. Paljastus oli siirtynyt ohi EL:n syntymäpäivän, koska kuvanveistäjä, joka työskenteli Pariisissa, ei halunnut hutiloida, mutta ei jaksanut nopeammin väsyneenä työskennellä. Mutta kun juhlapukuihin paljastajien joukko sitten määrähetyllä, joka joidenkin huhuttujen mielenosoitusten takia oli pidetty vain heidän tiedossaan, ennen klo 7 lokakuun 18 päivänä saapui patsaalle, oli verho poistettu — paljastus suoritettu. Myöhemmin selvisi, että jotkut tuntemattomat miehet olivat yöllä klo 12 kierrättäneet sanaa, jonka johdosta eri väestöpiireihin kuuluvia kansalaisia oli kokoontunut patsaalle ja tällöin oli eräs tapaukseen sinänsä syytön maalaismies »Maistraatin nimissä» saatu poistamaan verho. Se siitä.

Oikeastaan minun piti tässä vain lyhyesti kertoa tämän meidän Sauranantamme, johonka kunnon Kesäläni kuuluu, omasta ikiomasta Lönnrot-patsaasta. Kesä kesän jälkeen ilmestyy se jalustalleen tämän kesärannan korkeimmalla töyräällä, meren äärellä, missä on jo ellei ylikin puolen vuosisataa kohonnut kulta-seppä-vainaja J. H. Pekurin pystytämä huvila, nyt hänen perikuntansa hallitsema. Tämä Lönnrot-patsas on kipsistä ja n. metrin korkuinen.

Sen tarina sinänsä on mielenkiintoinen ja vielä kiintoisampaa olisi kuulla kaikki vaiheet siinä vaelluksessa, jonka patsas on suorittanut ennenkuin se päätyi tänne Pohjanlahden kaukaiselle rannalle. Tiedetään kuitenkin, että patsaan on valmistanut Lönnrotin patsaskilpailuun kuvanveistäjä Sigurd Wettenhovi-Aspa. Syystä tai toisesta tätä luonnosta, joka on varsin näköinen ja esittää Lönnrotia akateemiseen pitkään maahan ulottuvaan viittaamaan kääriytyneenä, ei lunastettu. Kipsinen Lönnrot joutui sitten jonkun yksityisen kokoelmiin, sillä todennäköistä on, että talousneuvos Pekuri, jota en koskaan arvannut tästä asiasta henkilökohtaisesti haastatella, oli ostanut sen jostain taidehuutokaupasta tai jonkun kuolinpesän huutokaupasta. Täällä patsas varmasti on saavuttanut lopullisen määränpänsä, sillä täällä sille on osattu ja osataan antaa arvoa.

Puheera ollut patsaskilpailu julistettiin muuten 1898 Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kokouksessa ja kilpailu-aika meni umpeen seuraavan vuoden toukokuun 1 päivänä. Patsaan piti esittää graniitti alustalla seisovaa Lönnrotia ja hinnaksi oli määrätty 100 tuhatta markkaa. Määräaikaan mennessä jätettiin kuusi luonnosta, joista I palkinto annettiin Wikströmille, Eemil Halosen ja Robert Stigellin ollessa seuraavina. Ketkä mahtoivat sitten olla ne kaksi muuta tässä vielä mainitsemattomaa osaanottajaa? Wikströminkin ensimmäinen luonnos esitti Lönnrotia seisovana, vaikka viimeinen, vaskeen valettu, sitten, kuten useimmat tietävät, esittäkin »Helsingin Lönnrotin» istuvana, Väinämöinen, runonlaulaja, vierellään, ja Suomi-neito, runotar, muistomerkin juurella.

Tienneekö ken jotain uutta Wettenhovi-Aspan patsaan, tämän Sauranannan Lönnrotin vaelluksen väivaiheista?

Kesälässä kerran

Panu